

«Συλλάβετε τον Βασιλιά»: το Ένταλμα Σύλληψης κατά του Προέδρου του Σουδάν

του Βίκτωρα Τσιλώνη

δικηγόρου, υπ. δρος Νομικής ΑΠΘ, αρχισυντάκτη του περιοδικού Intellectum

victor.tsilonis@intellectum.org

Οι ενέργειες για τη σύλληψη του Ομάρ Χασάν Αχμάντ Αλ Μπασίρ, προέδρου του Σουδάν κατά τα τελευταία δεκαεπτά συναπτά έτη, ξεκίνησαν τον Ιούλιο του 2008. Ο Λουίς Μορένο Οκάμπο, γενικός εισαγγελέας του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου – γνωστός στην Αργεντινή μεταξύ άλλων για τις διώξεις του εναντίον των αρχηγών της χούντας στην Αργεντινή, τη διδασκαλία του στη Νομική Σχολή του πανεπιστημίου του Μπουένος Άιρες, την υπεράσπιση αμφιλεγόμενων προσωπικοτήτων με ιδιόμορφο τρόπο, σκάνδαλο σεξουαλικής παρενόχλησης, καθώς και την πρωταγωνιστική συμμετοχή του στην εκπομπή «ριάλιτι» *Fórum, La Corte Del Pueblo*– αποφάσισε να υποβάλει αίτηση για την έκδοση εντάλματος σύλληψης κατά του Μπασίρ λόγω συστηματικών θηριωδιών και παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην περιοχή Νταρφούρ του Σουδάν από το 2003 έως σήμερα.

Η υπανάπτυκτη περιοχή του Νταρφούρ, το οποίο καταλαμβάνει σε έκταση περιοχή ίση περίπου με ολόκληρη τη Γαλλία και στ' αραβικά σημαίνει «χώρα των Φουρ», μετατράπηκε από το 2003 και έπειτα σε πεδίο έντονων συγκρούσεων μεταξύ ανταρτών και κυβερνητικών παραστρατιωτικών ομάδων εξαιτίας των διακρίσεων της κυβέρνησης εις βάρος των μαύρων Αφρικανών και υπέρ των νομάδων Αράβων.

Η κυβέρνηση του Σουδάν απάντησε στις επιθέσεις αυτές, ιδιαίτερα μετά την επίθεση στο αεροδρόμιο «Ελ Φασέρ» τον Απρίλιο του 2003, με την άμεση κινητοποίηση των

Σουδανικών Ενόπλων Δυνάμεων, της Αστυνομίας, της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών και Ασφαλείας και της ευφημιστικά καλούμενης Ανθρωπιστικής Επιτροπής Βοήθειας εναντίον των ανταρτών και των φυλών που τους υποστήριζαν. Επίσης, προχώρησε στην οργάνωση και υποστήριξη παραστρατιωτικών «ομάδων άμυνας», όπως της Τζαντζαγουίντ, η οποία διεξήγαγε συστηματικά έφιππες επιδρομές σε χωριά δολοφονώντας, βιάζοντας και εκδιώκοντας μαύρους Αφρικανούς κατοίκους του Νταρφούρ.

Μολονότι η διενέργεια ακριβών υπολογισμών είναι δυσχερής, εκτιμάται ότι οι εκτεταμένες κτηνωδίες προκάλεσαν άμεσα ή έμμεσα τον θάνατο 300.000 ανθρώπων και τον βίαιο εκτοπισμό τουλάχιστον 2.700.000 εκατομμυρίων ανθρώπων κατά την τελευταία εξαετία από την περιοχή του Νταρφούρ.

Ο Μπασίρ κατηγορήθηκε αρχικά από τον Οκάμπο ως υπεύθυνος γενοκτονίας, εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας (ανθρωποκτονίες, εξόντωση, βίαια μετατόπιση πληθυσμού, βασανιστήρια και βιασμούς) και εγκλημάτων πολέμου (επιθέσεις κατά αμάχου πληθυσμού και εκτεταμένη καταστροφή και ιδιοποίηση περιουσίας). Ωστόσο, το Πρώτο Τμήμα Προδικασίας του ΔΠΔ διαφοροποιήθηκε από την εισαγγελική πρόταση, αφού έκρινε ότι υπήρχαν σοβαρές ενδείξεις πως ο Μπασίρ ως πρόεδρος του Σουδάν και αρχηγός των ενόπλων δυνάμεων της χώρας ήταν «έμμεσος αυτουργός ή έμμεσος συναυτουργός» για εγκλήματα πολέμου και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας όχι όμως και υπεύθυνος για τις τρεις κατηγορίες γενοκτονίας.

Έτσι, στις 4 Μαρτίου 2009, το ΔΠΔ εξέδωσε δημόσια ένταλμα σύλληψης κατά του σύγχρονου βασιλιά του Σουδάν Ομάρ Αλ Μπασίρ. Εντούτοις, δεδομένου ότι ο Εισαγγελέας Οκάμπο είχε ήδη υποβάλει αίτημα για την σύλληψη του προέδρου από τις αρχές Ιουλίου 2008, το ερώτημα αν είχε εκδοθεί αρχικά ένα μυστικό ένταλμα σύλληψης που στις αργότερα μετατράπηκε σε δημοσίως γνωστό επειδή η είδηση του διέρρευσε στα ΜΜΕ, θα παραμείνει αναπάντητο.

Αναντίλεκτα, πάντως, αυτή είναι η πρώτη φορά που αρχηγός κράτους εν ενεργεία όχι μόνο κατηγορείται από ένα διεθνές ποινικό δικαστήριο αλλά συνάμα εκδίδεται εναντίον

intellectum

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΣΤΟΧΑΣΜΟΥ

του ένταλμα σύλληψης, με αποτέλεσμα να κινδυνεύει να συλληφθεί εάν επισκεφθεί για διπλωματικούς ή άλλους λόγους μία από τις 106 χώρες που έχουν επικυρώσει σήμερα τη Σύμβαση της Ρώμης και αποδέχονται το ΔΠΔ (με δεδηλωμένη εξαίρεση ωστόσο την Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες και ορισμένων άλλων χωρών).

Η υπόθεση του Μπασίρ εγείρει σημαντικά ζητήματα για τη δικαιοδοσία του ΔΠΔ και τον πολιτικό ρόλο του ΟΗΕ-Συμβουλίου Ασφαλείας στη διεθνή σκηνή. Ο παγκοσμίου φήμης καθηγητής στο χώρο του διεθνούς ποινικού δικαίου Ουίλλιαμ Σέιμπας εμφανίζεται αρκούντως επικριτικός απέναντι στον εισαγγελέα Οκάμπο αλλά και στην πρόσφατη τακτική του να κατηγορήσει τον «βασιλιά» Μπασίρ για γενοκτονία, αφού για το έγκλημα της γενοκτονίας απαιτείται πολιτική-συλλογική και όχι ατομική πρόθεση διάπραξης του.

Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί ότι το Σουδάν μολονότι υπέγραψε στις 8 Σεπτεμβρίου 2000 την Σύμβαση της Ρώμης βάσει της οποίας ιδρύθηκε το ΔΠΔ, κατόπιν απέσυρε την υποστήριξή του προς αυτό. Εντούτοις, το δικαστήριο έχει δικαιοδοσία να επιληφθεί της συγκεκριμένης υπόθεσης, αφού το Συμβούλιο Ασφαλείας εξέδωσε το υπ' αρ. 1593/2005 ψήφισμα δυνάμει του οποίου η υπόθεση του Νταρφούρ παραπέμφθηκε στον Εισαγγελέα του ΔΠΔ για διερεύνηση. Ωστόσο, το παραπάνω ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας εξαιρεί ρητά αν και παράνομα από τη δικαιοδοσία του ΔΠΔ άτομα που βρίσκονταν στο Σουδάν αλλά ήταν υπήκοοι κράτους το οποίο επίσης (όπως δηλαδή το Σουδάν) δεν είχε κυρώσει την Σύμβαση της Ρώμης.

Είναι δε πασιφανές ότι με την αντιφατική αυτή και παράνομη διάταξη φωτογραφίζονται και προστατεύονται Αμερικανοί κυρίως πολίτες που εργάζονταν στο Σουδάν για τον ΟΗΕ, μη κυβερνητικές οργανώσεις όπως η CHF International αλλά και μυστικές υπηρεσίες. Αυτός είναι και ο κύριος λόγος για τον οποίο οι ΗΠΑ, μολονότι αντιμάχονταν εξ αρχής την λειτουργία του ΔΠΔ, αποφάσισαν να απέχουν από την ψηφοφορία και να μην δώσουν αρνητική ψήφο που από μόνη της θα ήταν ικανή να εμποδίσει την ενεργοποίηση του ψηφίσματος. Αναντίρρητα, το γεγονός αυτό

σηματοδοτεί ταυτόχρονα και μια στροφή των ΗΠΑ υπέρ του ΔΠΔ εναντίον του οποίου διατηρούσαν μέχρι πρότινος μια εξόχως εχθρική στάση.

Από την άλλη πλευρά, όμως, το ένταλμα σύλληψης του προέδρου του Σουδάν και η διατύπωση του υπ' αρ. 1593/2005 ψηφίσματος έστρεψε τα μέχρι τότε θετικά διακείμενα αφρικανικά κράτη εναντίον του ΔΠΔ και πρόσφερε πολύτιμο έρεισμα σε όσους μιλούν για προσπάθεια επιβολής μιας νέας αποικιοκρατίας μέσω της διεθνούς απονομής «δικαιοσύνης».

Αξίζει να σημειωθεί ότι κατόπιν του παραπάνω ψηφίσματος, το ΔΠΔ είχε ήδη εκδώσει το 2007 εντάλματα σύλληψης για δύο άλλους Σουδανούς: τον υπουργό ανθρωπιστικών υποθέσεων Αχμέντ Χαρούν και τον αρχηγό της Τζαντζαγουίντ Αλί Κουσάμπ. Ωστόσο και στις δύο περιπτώσεις, η κυβέρνηση του Σουδάν αρνήθηκε να συνεργαστεί και να παραδώσει τους δύο κατηγορούμενους.

Αυτό που είναι συνταρακτικό όμως είναι ότι σχεδόν όλοι οι ειδικοί, από τον «γραφικό» ιστορικό Γουέμπστερ Τάρπλεϊ ως τον εγνωσμένου κύρους καθηγητή διεθνούς ποινικού δικαίου Σέιμπας, μιλούν αποκάλυπτα πλέον για τον έντονο ρόλο της πολιτικής στην υπόθεση. Αν αυτό οφείλεται στο ότι το Σουδάν αγοράζει οπικά συστήματα από την Κίνα, ενώ ταυτόχρονα εξάγει το 7% του πετρελαίου που χρησιμοποιεί σήμερα η Κίνα και οι ΗΠΑ επιδιώκουν την ανατροπή του καθεστώτος του Μπασίρ για να ανατρέψουν τις σχέσεις Κίνας-Σουδάν ή σε άλλους γεωπολιτικούς λόγους δεν είναι εύκολα εξακριβώσιμο. Πάντως οι περισσότεροι αποδέχονται ότι η εισαγγελία του ΔΠΔ επικέντρωσε την προσοχή της κατά της κυβέρνησης του Σουδάν και όχι των ανταρτών επειδή τα διεθνή κέντρα εξουσίας επιθυμούν για κάποιους λόγους την αλλαγή του καθεστώτος στο Σουδάν.